

REPUBLIKA HRVATSKA I PROVEDBA OTTAWSKE KONVENCIJE – UNIŠTAVANJE ZALIHA PROTUPJEŠAČKIH MINA

Prema obvezama preuzetim potpisivanjem Konvencije o zabrani upotrebe, skladištenja, proizvodnje i prometa protupješačkim minama i njihovom uništenju iz 1997. godine (*Ottawska konvencija*), države potpisnice dužne su između ostaloga i uništiti zalihe svih protupješačkih mina koje posjeduju u svojim skladištima izuzev manje količine mina namijenjene obuci i razvoju tehnologija razminiranja.

U lipnju 1999. godine Republika Hrvatska uništila je prvu količinu od 3.434 protupješačke mine, uoči *Druge regionalne konferencije o minama* koja je održana u Zagrebu. Od tada u Hrvatskoj su uništavane jedino protupješačke mine koje su uklonjene iz minskih polja u procesu razminiranja.

Ministarstvo obrane Republike Hrvatske načinilo je dinamički plan uništenja protupješačkih mina koji predviđa uništavanje ukupno 177.223 komada protupješačkih mina u tri faze uništavanja do kraja 2002. godine. U prvoj fazi planira se uništenje ukupno 52.175 komada protupješačkih mina tijekom rujna 2001., druga faza planira se za travanj i svibanj 2002. i u njoj će biti uništeno 59.392 komada protupješačkih mina, a u posljednjoj fazi, tijekom rujna i listopada 2002. godine, uništiti će se posljednjih 65.656 protupješačkih mina. Mine se uništavaju, rastavljanjem i eksplozijom, na dvije lokacije, poligonu "Oštarijski dolovi" kod Slunja i poligonu "Crvena zemlja" kod Knina.

Služba za nadzor naoružanja Ministarstva obrane RH (Hrvatsko verifikacijsko središte) organizirala je demonstraciju uništavanja protupješačkih mina 12. rujna 2001. godine na području vojnog poligona "Oštarijski dolovi" na koju su bili pozvani i promatrači među kojima su bili vojni izaslanici akreditirani u Republici Hrvatskoj, predstavnici Hrvatskog centra za razminiranje, *United Nations Mine Action Assistance Programme* (UNMAAP), *Western European Union Demining Assistance Mission* (WEUDAM), OSCE-a, Hrvatskog Crvenog križa, Ministarstva vanjskih poslova RH, predstavnici nevladinih organizacija koje se bave protuminskim djelovanjem i predstavnici medija.

Na dan 12. rujna 2001. godine ukupno je uništeno 2.610 komada protupješačkih mina koje su bile raspoređene u 6 fugasa. Promatračima su prije samog uništavanja pokazane fugase u kojima su se nalazile mine pripremljene za uništenje, a nakon što su promatrači odvedeni na sigurnu udaljenost, upaljeni su sporogoreći štapići koji su aktivirali mine, te su se čule snažne detonacije, ukupno njih šest. Odmah nakon što se vojno osoblje uvjerilo da su eksplozije protekle prema planu, promatračima su pokazani krateri koji su ostali nakon eksplozija kako bi se mogli uvjeriti u potpuno uništenje mina.

Na ovaj način Republika Hrvatska ponovno je pokazala svoju namjeru da u potpunosti poštuje obveze propisane *Ottawskom konvencijom* pa i obveze povezane

sa uništavanjem zaliha protupješačkih mina, a ono što se može smatrati dodatnim pozitivnim elementom jest puna transparentnost čitavog procesa koja se očituje u nazočnosti javnosti tijekom uništenja zaliha mina. Zbog toga ovaj događaj možemo ocijeniti značajnim iskorakom u smjeru približavanja vojnih pitanja civilnom nadzoru te otvaranja Ministarstva obrane prema javnosti.

Marijana Prevendar

PARIZ: EUROPA U UPRAVLJANJU KRIZAMA

Od 22. do 30. studenog 2001. godine održavao se u Parizu 6. međunarodni europski seminar u organizaciji Instituta za visoke obrambene studije. U radu seminara sudjelovalo je 57 stručnjaka međunarodnih odnosa i nacionalne sigurnosti iz 22 države. Zahvaljujući veleposlanstvu Republike Francuske u Zagrebu, u radu seminara bila su uključena i dva sudionika iz Republike Hrvatske.

Tema seminara bila je "Europa u upravljanju krizama" (Europe in Crisis Management). Seminar je bio podijeljen u nekoliko cjelina: Suvremene geopolitičke analize, Krize, Europski sustav upravljanja krizama, Instrumenti upravljanja krizama, Oružane snage kao instrument upravljanja krizama, Multinacionalne operacije i njihova ograničenja, Humanitarna pomoć kao instrument upravljanja krizama, Instrumenti za očuvanje sigurnosti u post-konfliktnom razdoblju. Rad je bio organiziran kroz plenarne rasprave, okrugle stolove i po skupinama. Svaka radna skupina na kraju seminara prezentirala je svoje viđenje upravljanja krizama u Europi s prijedlozima za promjene.

Ideja seminara temeljila se na činjenici da se Europa suočila sa nekoliko kriza u posljednjih desetak godina čijem rješavanju je pristupala vrlo različito. Ne postoje dvije krizne situacije u Europi u kojima bi se pojavljivali isti subjekti s istom ili barem sličnom razinom uključenosti u njihovo rješavanje. Zaključak je da su ipak prevladavali geostrateški interesi u odlukama o rješavanju i načinima rješavanja kriza. S obzirom na činjenicu da je Europska unija bila više posvećena unutarnjem razvoju nego pitanjima rješavanja kriza na europskom prostoru, javila se potreba za preuzimanjem veće odgovornosti u tom području. Prije nekoliko godina pokrenuta je inicijativa za izgradnju sustava za upravljanje krizama u okviru Europske unije, od razine donošenja odluka, do organizacije instrumenata. Posebna pozornost posvećena je strateškom upravljanju i organizaciji vojnih snaga (EUROCORPS) kao ključnim elementima sustava.

Novi pristup Europske unije upravljanju krizama očituje se u mirovnoj operaciji na Kosovu. Iskustva iz te mirovne operacije trebala bi pridonijeti uspješnijem razvoju europskog sustava upravljanja krizama.

Vodeća ideja novoga sustava ogleda se u potrebi sudjelovanja svih europskih država u rješavanju kriza na europskom, ali i na dodirnim područjima (Bliski istok, sjeverna Afrika, jugozapadna i srednja Azija). No, sama realizacija ideje nailazi na ozbiljne zapreke, prije svega u kapacitetima pojedinih država koje mogu uključiti u akcije upravljanja krizama. Nadalje, neke države i same su dio kriznog područja ili su uzročnici kriza, itd. To je dovelo do reduciranja sustava za upravljanje krizama samo na države Europske unije. U ovom času one imaju na raspolaganju dovoljno političkih, gospodarskih i vojnih resursa za izgradnju i održavanje tog sustava, ali uz obavezu postupnog većeg uključivanja drugih država (izvan EU) u različite oblike i

razine europskog upravljanja krizama. U suprotnom će se Europa ponovno podijeliti na "upravljače" i "korisnike" europskog sustava upravljanja krizama. Upravo je to bio jedan od zaključaka desetodnevnog rada seminara.

Vlatko Cvrtila